09/09/2020

9 Σεπτεμβρίου 1906: Αλβανοί κομιτατζήδες δολοφονούν τον Μητροπολίτη Κορυτσάς Φώτιο

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Από τον Πόντο στην Ήπειρο, από τη μια πλευρά του ελληνισμού στην άλλη θα βρεθεί ο Πόντιος ιεράρχης Φώτιος Καλπίδης. Ως μητροπολίτης Κορυτσάς θα κρατήσει ψηλά τη φλόγα της πίστης αλλά και το λάβαρο του εθνικού αγώνα. Συμπαραστάτης του καταπιεζόμενου ποιμνίου του από Αλβανούς, Βουλγάρους και Ρουμάνους κομιτατζήδες, ο Φώτιος έπεσε στις επάλξεις του καθήκοντος από τις σφαίρες των δολοφόνων, για να ξεσηκώσει τότε ο θάνατός του τον ελληνισμό. Το ποιος ήταν ο Φώτιος Καλπίδης, θα σας εξιστορήσουμε ευθύς αμέσως.

Στο χωριό Τσαγράκ της Κερασούντας μια φτωχή αγροτική ποντιακή οικογένεια θα φέρει στον κόσμο, το 1865, ένα αγόρι που θα του δώσουν το όνομα Φώτιος. Ζει κι αυτό μέσα στη φτώχεια, ακολουθεί και βοηθά τους γονείς του στις αγροτικές ασχολίες, αλλά έχει μια ιδιαίτερη κλίση στα γράμματα που μαθαίνει από τον ιερέα του χωριού. Το επόμενο βήμα του είναι να φοιτήσει στη Θεολογική Σχολή της

Χάλκης και θα ξεκινήσει έτσι μια αξιοθαύμαστη σταδιοδρομία, αφού το 1890, σε ηλικία 25 ετών, διορίζεται διευθυντής της σχολής αρρένων στην Κερασούντα κι ένα χρόνο μετά προσλαμβάνεται στο Πατριαρχείο και ορίζεται πρωτοκολλητής.

Ο μητροπολιτικός θρόνος στην τουρκοκρατούμενη ελληνική Κορυτσά

Το 1893 γίνεται υπογραμματέας της Ιεράς Συνόδου και το 1897 προάγεται σε αρχιγραμματέα. Την ίδια χρονιά γίνεται αρχιμανδρίτης. Οι ικανότητές του χαίρουν εκτιμήσεως και αναγνωρίσεως. Το 1902, στις 16 Μαΐου ψηφίζεται μητροπολίτης Μοσχοπόλεως, Κορυτσάς και Πρεμετής. Ακούραστος, γεμάτος φλόγα εθνική και ένθεο ζήλο έτρεχε στην περιφέρειά του για να κηρύξει το λόγο του Θεού και να τονώσει το εθνικό φρόνημα των Ελλήνων.

Στην Κορυτσά τότε ανθούσε ακραιφνής ελληνισμός. Υπήρχε το Πάγκειο γυμνάσιο με διακεκριμένους καθηγητές, το παρθεναγωγείο, τα δημοτικά σχολεία με 4.000 μαθητές. Όλα τόνιζαν την ελληνικότητα της περιοχής, όπως και τώρα. Το 1905, την ημέρα της απονομής των πτυχίων στους μαθητές του γυμνασίου, σε επίσημη τελετή, παρευρέθη και ο πρόξενος του Μοναστηρίου. Στο καταπληκτικό θέαμα που αντίκρισε δεν μπόρεσε να συγκρατηθεί και γεμάτος συγκίνηση αναφώνησε: «Οίος γνήσιος και ακραιφνής Ελληνισμός! Ζήτω η ελληνικότατη Κορυτσά!».

Ο Φώτιος ήταν προικισμένος με φλογερή φιλοπατρία, άκρατη φιλανθρωπία, ευγλωττία, θάρρος, και πίστη στα αναλλοίωτα εθνικά ιδεώδη. Η κοινωνία της Κορυτσάς κυριολεκτικά τον λάτρευε. Ήταν άξιος ποιμενάρχης. Ήταν τουρκοκρατούμενη περιοχή και το έργο του δύσκολο. Τότε άρχιζε και η αφυπνισθείσα αλβανική προπαγάνδα με υποκίνηση των μεγάλων δυνάμεων που διέκειντο δυστυχώς και τότε δυσμενώς προς την Ελλάδα. Ο Φώτιος ήταν γι’ αυτούς το μεγάλο εμπόδιο κι έπρεπε με κάθε τρόπο να εκλείψει. Τον απείλησαν. Έμεινε απτόητος από αυτές τις απειλές και ακλόνητος στη θέση του.

Τον Ιούνιο του 1905 στο χωριό Πλίασα δέχτηκε δολοφονική επίθεση, αλλά διέφυγε το θάνατο με έναν ελαφρύ τραυματισμό. Στις 9 Σεπτεμβρίου του 1906, όμως, πηγαίνοντας να τελέσει λειτουργία στο χωριό Μπρατβίστα του Μοράβα έπεσε σε ενέδρα αλβανορουμάνων κομιτατζήδων με αποτέλεσμα να πέσει νεκρός από τις σφαίρες των δολοφόνων του.

Η απώλεια του Δεσπότη και η αποφασιστικότητα για αγώνα

Η είδηση του θανάτου του συγκλόνισε το πανελλήνιο και σκόρπισε πόνο και οδύνη στις ψυχές του ελληνισμού της Κορυτσάς. Κραυγές οργής ακούστηκαν κι όρκοι

δόθηκαν στον Ύψιστο για εκδίκηση... Καταφθάνουν για να τελέσουν την κηδεία του δυο Δεσποτάδες. Ο Δυρραχίου Προκόπιος, που αργότερα έγινε Ικονίου, και ο Καστοριάς Γερμανός Καραβαγγέλης, κατ' εντολή του Πατριάρχη να κάνει την κηδεία του Φωτίου. Έγραφε ο Γερμανός: «Ο Μητροπολίτης ήταν φίλος και συμμαθητής μου, άνθρωπος μορφωμένος και ειρηνικός, που με παρακαλούσε να πάψω τις επικίνδυνες περιοδείες μου, να μην τρέχω δεξιά κι αριστερά γιατί θα με σκοτώσουν οι Βούλγαροι και οι συνεργαζόμενοι μαζί τους Τουρκαλβανοί». Και παρακάτω: «Εγώ εκφώνησα τον επικήδειο του αείμνηστου Φωτίου. Ανέβηκα στον άμβωνα και άρχισα με το προφητικό ρητό, "ουκ εκλείψει άρχων εξ Ιούδα και ηγούμενος εκ των μηρών αυτού, έως ο έλθη ω απόκειται και αυτός προσδοκία εθνών". Και συγχρόνως με το χέρι μου έδειχνα προς την Ελλάδα». Τους είπε πως δεν πρέπει να απελπίζονται, πως στη θέση του σκοτωμένου εμείς θα στείλουμε καλύτερον, κι αν τον σκοτώσουν κι αυτόν θα στείλουμε άλλον καλύτερον. Αυτή, τους είπε, ήταν η μοίρα του Ελληνικού Έθνους, να εργάζεται με το αίμα του για την απελευθέρωσή του.

Το πολυπληθές εκκλησίασμα, ανάμεσά του και αρκετοί παπάδες της περιοχής, κλαίει κι ενθουσιάζεται. Ζητωκραυγές αντηχούν. Κατάρες απευθύνονται προς τους δολοφόνους. Η επίδραση του λόγου του, στους κατατρομαγμένους Κορυτσαίους είναι τεράστια.

Η διαλεύκανση του αποτρόπαιου εγκλήματος

Ο Γερμανός Καραβαγγέλης ήθελε να ξεδιαλύνει το έγκλημα. Μετά την κηδεία άρχισε ανακρίσεις σαν να ήταν ο ίδιος δικαστικός λειτουργός. Από τους πολλούς που ρώτησε, διαπίστωσε πως στη δολοφονία του Φωτίου είχε βάλει το χέρι του ο αιμοχαρής βοεβόδας Μήτρος Βράχος. Είχε φθάσει σ' ένα χωριό έξω από την Κορυτσά και είχε συνεννοηθεί με τους Αλβανούς για κοινή δράση εναντίον των Ελλήνων. Σκόρπισε πολύ χρήμα για να τους εξαγοράσει. Τους υποσχέθηκε πολλά. Πλούτη και αξιώματα. Εκεί αποφασίστηκε και η δολοφονία του Φωτίου. Ανατέθηκε η εκτέλεση σ' έναν Κορυτσαίο αλβανιστή που λεγόταν Σπύρος Κωστούρος. Έτσι έστησαν ενέδρα στον Φώτιο, και πυροβολώντας τον δολοφόνησαν την ώρα που πήγαινε να εκτελέσει το ύψιστο καθήκον του.

Ξεσηκώθηκαν όλοι οι Έλληνες και τότε μόνο οι τοπικές αρχές διέταξαν έρευνες και συνέλαβαν δύο ρουμανίζοντες, ενώ διέφευγε ο Κωστούρος, ο οποίος συνελήφθη αργότερα μαζί με τους δύο γιους του. Ο δολοφόνος τιμωρήθηκε παραδειγματικά: πλήρωσε κι αυτός με τη ζωή του.

Τότε το Πατριαρχείο διόρισε στη θέση του Φωτίου έναν άλλο Πόντιο, τον μητροπολίτη Ροδοπόλεως Γερβάσιο, έναν φλογερό ιεράρχη που συνέχισε το εθνικό

έργο του Φωτίου...

Τάσος Κοντογιαννίδης, δημοσιογράφος, συγγραφέας και ερευνητής ιστορικών θεμάτων.